

5. Sociální zabezpečení

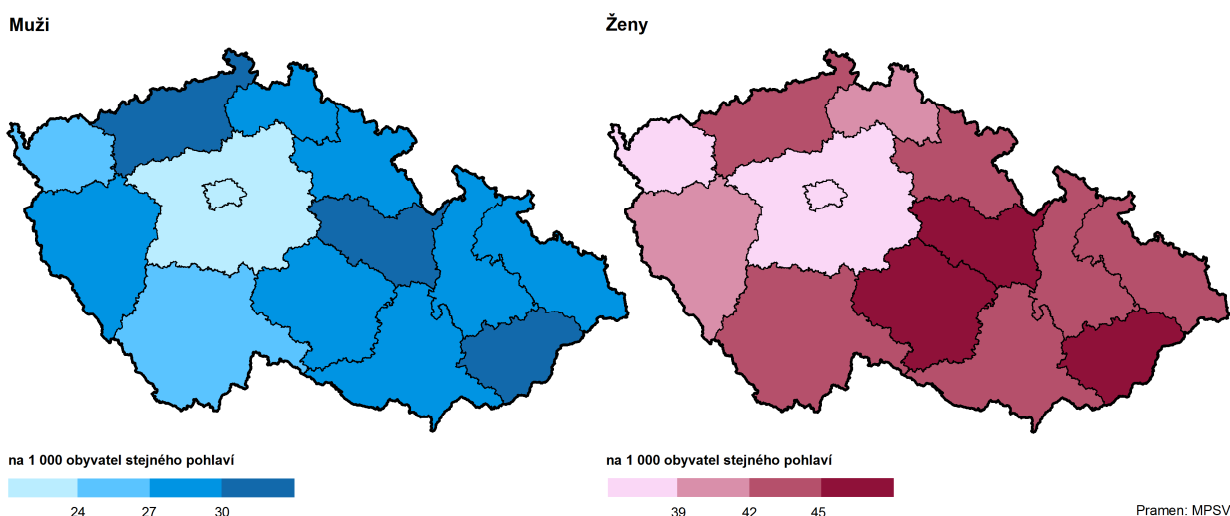
V roce 2018 se na území Středočeského kraje nacházelo celkem 77 domovů pro seniory, což bylo o 15 více než v roce 2008 a v absolutním počtu nejvíce ze všech krajů. Jejich kapacita činila 5 315 lůžek, což bylo o 8,1 % více než v roce 2008. Citelný nárůst zaznamenal v kraji během stejného období počet domovů se zvláštním režimem (z 15 na 46; jejich kapacita se zvýšila z 719 lůžek na 2 799, což bylo nejvíce po Jihomoravském kraji). Počet domovů pro osoby se zvláštním režimem poklesl o dva na 25, jejich kapacita se snížila o 9,6 % na 1 506 lůžek). Koncem roku 2016 se nacházelo ve Středočeském kraji celkem 98 domovů s pečovatelskou službou, jejichž kapacita činila 3 573 bytů. Nejvíce bytů v těchto domovech se nacházelo v okresech Benešov (586 bytů), Příbram (579 bytů) a Mladá Boleslav (426 bytů), nejméně pak v okresech Praha-západ (102 bytů), Rakovník (113 bytů) a Beroun (197 bytů).

Uživatelé sociálních služeb

Z dat Ministerstva práce a sociálních věcí je patrné, že ženy dominují mezi uživateli v téměř všech poskytovaných sociálních službách. Jejich zastoupení se až na výjimky v čase nijak výrazně neměnilo. Největší zastoupení žen bylo v roce 2018 patrné mezi uživateli služeb domů s pečovatelskou službou (v roce 2010 to bylo 73,1 %, v roce 2018 dosáhl podíl žen 74,1 %). Nárůst v čase zaznamenalo zastoupení žen u služeb domovů se zvláštním režimem (64,3 % v roce 2010 a 74,0 % v roce 2018). U uživatelů pečovatelské služby převažovaly v roce 2018 ženy z 69,1 %, u osobní asistence ze 66,1 % a u odlehčovacích služeb ze 65,9 %. V azylových domech převažovaly ženy ze 70,2 %, u denních stacionářů z 61,8 % a v sociálních poradnách ze 61,7 %. Muži po celé sledované období převažovali ve Středočeském kraji v rámci sledovaných sociálních služeb pouze jako uživatelé domovů se zdravotním postižením (55,6 % v roce 2018, což bylo stejně jako v roce 2010, a to 55,2 %).

V porovnání s celorepublikovou hodnotou převažovalo zastoupení žen nad muži ve Středočeském kraji v případě uživatelů služeb azylových domů (ve Středočeském kraji to bylo 70,2 %, zatímco v celé republice to bylo pouze 46,3 %; hodnota za Středočeský kraj byla nejvyšší ze všech krajů České republiky). Nadprůměrné bylo zastoupení žen v případě denních stacionářů (61,8 % ve Středočeském kraji a 55,3 % v celé republice), obdobně jako u žen-uživatelek služeb domovů se zvláštním režimem (74,0 % v kraji a 70,1 % v České republice). Nepatrně nižší byl oproti celorepublikové hodnotě podíl žen v domovech pro osoby se zdravotním postižením (44,4 % v kraji, zatímco celorepubliková hodnota činila 45,8 %).

Kartogram 5.1. Příspěvek na péči podle pohlaví a krajů v roce 2018 (průměrný měsíční počet vyplacených dávek)

Na konci roku 2018 využívalo ve Středočeském kraji pečovatelské služby 4 606 mužů a 10 279 žen, nejvíce ze všech krajů v republice. Osobní asistence byla poskytována 423 mužům a 825 ženám, odlehčovací služby

využívalo 472 mužů a 911 žen. V případě kontaktních center mezi uživateli převažovali muži (835) nad ženami (357 případů).

Koncem roku 2018 bylo ve Středočeském kraji evidováno celkem 9,5 tis. neuspokojených žádostí týkajících se poskytnutí služeb v domovech pro seniory, což bylo nejvíce ze všech krajů republiky; na celorepublikové hodnotě se Středočeský kraj podílel 16,4 %. Celkem 2,3 tis. bylo neuspokojených žadatelů o služby poskytované v domovech se zvláštním režimem, což bylo nejvíce po krajích Jihomoravském, Moravskoslezském, Ústeckém a také hl. m. Praze.

V roce 2018 činil průměrný měsíční počet příjemců rodičovského příspěvku ve Středočeském kraji celkem 37 954 osob, z nichž bylo 1,54 % mužů, což byla celorepublikově podprůměrná hodnota (1,81 %). Nejvyšší podíl mužů pobírajících rodičovský příspěvek se vyskytoval v hl. m. Praze (2,83 %), Karlovarském (2,24 %) a Ústeckém kraji (2,05 %), nejméně pak ve Zlínském kraji (1,22 %), Kraji Vysočina (1,26 %) a Pardubickém kraji (1,36 %). V porovnání s celorepublikovou hodnotou bylo ve Středočeském kraji vyšší zastoupení osob pobírajících příspěvek ve věku nad 35 let (35,8 % v kraji oproti 33,0 % v ČR), naopak příspěvek pobírajících osob ve věku do 24 let bylo ve Středočeském kraji 8,0 %, přičemž v celé republice to bylo 9,2 %. Uvedená čísla jsou odrazem demografického vývoje ve Středočeském kraji, jakož reflektují i samotnou lidnatost kraje a jeho sociálně-ekonomické aspekty.

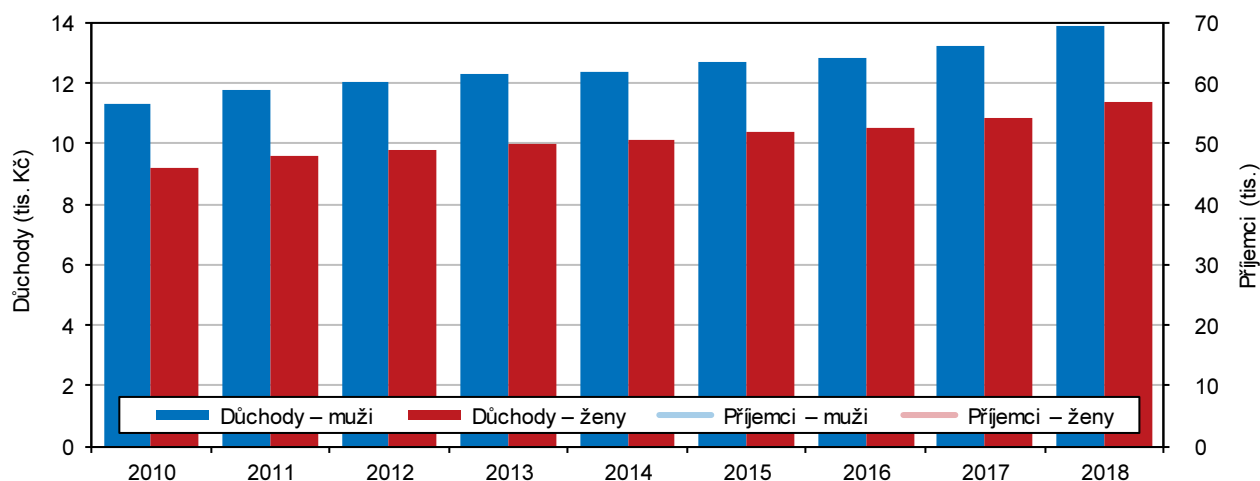
Průměrný měsíční počet vyplacených dávek příspěvků na péči činil v roce 2018 celkem 38,0 tis., z nichž bylo vyplaceno 14,8 tis. mužům a 23,2 tis. ženám. Z mezikrajského pohledu více příspěvků směřovalo do Moravskoslezského (43,9 tis.) a Jihomoravského kraje (43,3 tis.). Celkem 15,4 tis. (tj. 40,6 % případů) bylo zaměřeno na osoby 85leté a starší. Celková vyplacená výše dávek směřující k obyvatelstvu Středočeského kraje dosáhla výše 2,684 mld. Kč.

Důchodci, důchody

Statistiky sociálního zabezpečení a důchodů jsou k dispozici ze zdrojů Ministerstva práce a sociálních věcí. V návaznosti na skutečnost, že byl koncem roku 2018 Středočeský kraj nejlidnatějším krajem republiky, vyplývá, že nejvyšší byl i počet příjemců sólo starobních důchodů (poměrného nebo poměrného včetně souběhů s vdovským či vdoveckým), a to 287,5 tis. osob. Z nich bylo 59,92 % žen, což bylo po Kraji Vysočina (59,89 %) nejméně ze všech krajů České republiky. Druhý nejnižší (po hl. m. Praze) byl z mezikrajského pohledu ve Středočeském kraji podíl příjemců těchto důchodů ve vztahu k počtu obyvatel (21,0 %), a to jak u mužů (17,0 %), tak u žen (24,9 %). Mezi roky 2010 a 2018 se počet příjemců starobních důchodů zvýšil o 30,8 tis. osob (tj. o 12,0 %), téměř třikrát více u mužů (o 19,8 %) než u žen (o 7,3 %). Podíl příjemců sólo starobních důchodů v obyvatelstvu kraje se nepatrně zvýšil z 20,3 % na 21,0 %.

Graf 5.1. Počet příjemců a průměrná výše starobního důchodu sólo podle pohlaví ve Středočeském kraji (stav v prosinci)

Pramen: ČSSZ

Průměrnou měsíční výši sólo starobních důchodů se jak u mužů, tak i u žen umístil Středočeský kraj na předních pozicích. V případě mužů dosáhla výše tohoto důchodu v prosinci roku 2018 výše 13 880 Kč, což bylo nejvíce po hl. m. Praze (14 487 Kč) a Moravskoslezském kraji (14 236 Kč); průměrná výše starobního důchodu mužů byla ve Středočeském kraji o 177 Kč vyšší, než kolik činil celorepublikový průměr. U žen byla v kraji průměrná výše sólo starobního důchodu 11 408 Kč, o 112 Kč více než průměr za celou ČR; vyšší částky byly vypláceny pouze v hl. m. Praze (12 333 Kč). Mezi kraji byly patrné rozdíly mezi pohlavími; zatímco největší rozdíly ve výši sólo důchodů mužů a žen byly zaznamenány v Moravskoslezském (částka u mužů byla o 30,9 % vyšší než u žen), Ústeckém (o 22,7 %) a Středočeském kraji (o 21,7 %), naopak nejmenší rozdíly byly zaznamenány v hl. m. Praze (o 17,5 %), Jihočeském (o 19,2 %) a Královéhradeckém kraji (o 19,4 %).

Mezi roky 2010 a 2018 se u mužů zvýšila výše starobního důchodu o 22,5 % (nejvíce to bylo o 4,7 % mezi prosincovými hodnotami v letech 2017 a 2018 a 4,2 % mezi roky 2010 a 2011), u žen byl nárůst nepatrně vyšší (o 24,0 %; nejvíce o 4,9 % mezi roky 2017 a 2018 a o 4,5 % mezi lety 2010 a 2011). Průměrná výše sólo starobních důchodů činila v prosinci roku 2010 ve Středočeském kraji u mužů 11 334 Kč (o 2 546 Kč méně než v prosinci 2018), u žen pak 9 199 Kč (což bylo o 2 209 Kč nižší částka než v prosinci 2018).

Tab. 5.1. Příjemci důchodů podle pohlaví a okresů v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

Kraj, okresy	Příjemci celkem	Druh důchodu						
		starobní sólo	invalidní pro invaliditu třetího stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu druhého stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu prvního stupně ¹⁾	vdovský/vdovecký sólo	vdovský/vdovecký kombin.	sírotčí
Muži								
Středočeský kraj	141 526	104 231	10 243	4 095	8 774	675	11 161	2 347
Benešov	11 739	8 584	800	336	840	58	923	198
Beroun	9 493	7 131	680	238	462	43	770	169
Kladno	17 499	12 751	1 356	437	1 163	83	1 432	277
Kolín	10 734	7 974	771	251	647	52	884	155
Kutná Hora	9 193	6 194	852	465	792	33	718	139
Mělník	10 985	8 334	649	274	507	59	955	207
Mladá Boleslav	13 398	9 936	1 066	371	710	65	1 061	189
Nymburk	10 371	7 528	833	301	651	36	817	205
Praha-východ	15 141	11 643	812	415	715	101	1 163	292
Praha-západ	12 587	9 656	792	321	612	61	898	247
Příbram	13 279	9 809	760	391	1 020	57	1 050	192
Rakovník	7 107	4 691	872	295	655	27	490	77
Ženy								
Středočeský kraj	201 009	111 007	8 927	3 911	10 190	2 677	61 975	2 322
Benešov	16 540	8 978	642	331	993	179	5 232	185
Beroun	13 597	7 530	537	226	588	219	4 340	157
Kladno	24 999	13 881	1 135	349	1 190	377	7 785	282
Kolín	15 425	8 616	636	209	713	172	4 905	174
Kutná Hora	13 152	6 636	737	483	842	133	4 202	119
Mělník	15 847	9 030	562	201	625	247	5 001	181
Mladá Boleslav	19 223	10 810	977	376	937	206	5 717	200
Nymburk	14 864	8 090	722	284	795	194	4 613	166
Praha-východ	21 466	12 431	746	456	986	328	6 213	306
Praha-západ	17 082	9 911	763	327	751	273	4 802	255
Příbram	18 760	10 207	608	309	961	243	6 216	216
Rakovník	10 054	4 887	862	360	809	106	2 949	81

¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým

Z územního hlediska překročili v prosinci roku 2018 14tisícovou hranici průměrné výše sólo starobních důchodů muži v okresech Praha-západ (14 245 Kč), Mladá Boleslav (14 218 Kč) a Kladno (14 207 Kč), méně

než 13,5 tis. Kč pobírali muži pouze v okrese Benešov (13 476 Kč). Ženy pobíraly nejvyšší průměrný sólo starobní důchod také v okresech Praha-západ (11 854 Kč) a Mladá Boleslav (11 726 Kč), na třetí pozici se umístil okres Praha-východ (11 706 Kč); nejmenší průměrná výše byla vyplácena v okresech Příbram (11 115 Kč), Kutná Hora (11 153 Kč) a Benešov (11 246 Kč). O více než čtvrtinu se lišily průměrné výše sólo důchodů mezi ženami a muži v okresech Kladno a Příbram (v obou případech o 25,3 %), naopak nejméně, a to méně než o jednu pětinu, pak v okresech Praha-východ (o 19,5 %) a Benešov (o 19,8 %).

Tab. 5.2. Průměrná měsíční výše sólo důchodů podle pohlaví a okresů v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

Kraj, okresy	Druh důchodu							
	starobní plný ¹⁾	starobní poměrný ^{1,2)}	invalidní pro invaliditu třetího stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu druhého stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu prvního stupně ¹⁾	vdovský/ vdovecký sólo	vdovský/ vdovecký kombin.	sirotčí
	Muži							
Středočeský kraj	13 880	4 566	11 448	7 569	6 497	7 322	15 251	6 516
Benešov	13 476	4 077	11 255	7 503	6 437	7 335	14 789	6 280
Beroun	13 698	4 833	11 268	7 577	6 349	7 579	15 073	6 407
Kladno	14 207	4 493	11 308	7 526	6 568	7 312	15 660	6 319
Kolín	13 616	4 206	11 448	7 522	6 509	7 031	14 938	6 312
Kutná Hora	13 516	4 073	11 694	7 828	6 602	6 736	14 844	6 354
Mělník	13 825	4 528	11 128	7 487	6 398	7 336	15 391	6 341
Mladá Boleslav	14 218	4 847	11 626	7 583	6 409	7 251	15 364	6 733
Nymburk	13 539	4 242	11 419	7 476	6 545	7 226	14 996	6 476
Praha-východ	13 993	4 637	11 428	7 539	6 369	7 452	15 462	6 792
Praha-západ	14 245	4 658	11 346	7 464	6 325	7 736	15 628	7 041
Příbram	13 925	5 068	11 449	7 487	6 628	7 187	15 311	6 429
Rakovník	13 732	4 276	11 903	7 757	6 633	7 325	14 949	6 309
	Ženy							
Středočeský kraj	11 408	4 582	10 792	6 922	5 962	8 091	13 251	6 502
Benešov	11 246	4 333	10 746	7 065	5 955	7 870	13 075	6 500
Beroun	11 266	4 696	10 776	6 910	5 762	8 091	13 119	6 425
Kladno	11 335	4 764	10 674	6 658	5 923	8 335	13 296	6 447
Kolín	11 319	5 196	10 485	6 921	5 991	7 710	13 135	6 195
Kutná Hora	11 153	4 337	10 816	7 009	6 055	7 903	13 064	6 180
Mělník	11 319	4 593	10 601	6 910	5 932	8 055	13 163	6 401
Mladá Boleslav	11 726	4 397	10 877	6 962	6 010	8 266	13 353	6 637
Nymburk	11 262	4 398	10 870	6 684	6 033	7 778	13 168	6 528
Praha-východ	11 706	4 529	10 854	7 003	5 983	8 076	13 512	6 740
Praha-západ	11 854	4 537	10 987	7 060	6 004	8 300	13 740	6 892
Příbram	11 115	4 854	10 488	6 834	5 901	8 154	13 160	6 260
Rakovník	11 292	4 038	11 148	6 936	5 961	8 143	13 029	6 343

¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým²⁾ po dosažení určené kratší doby pojištění

Osmi z deseti příjemců vdovských a vdoveckých důchodů byly v prosinci roku 2018 ženy, nejvíce v okresech Nymburk (84,3 %) a Beroun (83,6 %), nejméně pak v okresech Benešov (75,5 %) a Mladá Boleslav (76,0 %). Celkově pobíralo tento typ důchodu ve Středočeském kraji 3 352 osob, z nichž bylo 675 mužů a 2 677 žen. Průměrná výše tohoto sólo důchodu byla u žen vyšší (8 091 Kč) než u mužů (7 322 Kč), nejvíce to bylo v případě mužů v okrese Praha-západ (7 736 Kč), nejméně v okrese Kutná Hora (6 736 Kč), u žen to bylo nejvíce také v okrese Praha-západ (8 300 Kč), nejméně pak na Kolínsku (7 710 Kč). Z mezikrajského pohledu byla výše tohoto důchodu u mužů nejvyšší po hl. m. Praze (7 341 Kč), u žen to bylo nejvíce po Moravskoslezském kraji (8 465 Kč) a hl. m. Praze (8 117 Kč). Celkový počet příjemců těchto důchodů byl ve Středočeském kraji v případě mužů nejvyšší ze všech krajů, u žen to bylo po Moravskoslezském kraji (3 941 osob).

Tab. 5.3. Příjemci předčasných starobních důchodů v kraji podle pohlaví

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Muži								
Příjemci starobních důchodů¹⁾	96 213	102 119	103 370	104 753	106 701	109 189	111 744	113 676	115 237
z toho předčasných starobních důchodů	17 082	21 303	22 475	23 566	24 732	25 722	26 674	27 521	28 219
v %	17,8	20,9	21,8	22,5	23,2	23,6	23,9	24,3	24,5
	Ženy								
Příjemci starobních důchodů¹⁾	160 544	166 613	166 746	166 870	168 202	170 094	171 237	171 765	172 271
z toho předčasných starobních důchodů	24 903	29 144	30 369	31 537	32 837	34 030	35 185	36 102	36 887
v %	15,6	17,6	18,3	19,0	19,6	20,1	20,6	21,1	21,5

¹⁾ plných nebo poměrných, včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

V čase je patrný také nárůst zastoupení předčasných starobních důchodů. U mužů byl jejich podíl po celé sledované období let 2010–2018 vyšší než u žen. V roce 2010 se ve Středočeském kraji muži s předčasnými starobními důchody podíleli na celkovém počtu starobních důchodů 17,8 %, roku 2018 to bylo už 24,5 %, což bylo o 38,0 % více. U žen byl nárůst téměř stejný (37,4 %), a to z 15,6 % na 21,5 %.

Graf 5.2. Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (na příjemcích starobních důchodů) podle pohlaví a krajů v prosinci 2018

Pramen: ČSSZ

